

Sosyal, Beşerî ve İdari Bilimler Dergisi

2022, 5(8): 1070-1092.

DOI: [10.26677/TR1010.2022.1046](https://doi.org/10.26677/TR1010.2022.1046)

ISSN: 2667-422X Dergi web sayfası: www.sobibder.org

ARAŞTIRMA MAKALESİ

Bir Vergi Politikası Aracı Olarak Net Servet Vergisi Uygulaması

Prof. Dr. Ali ÇELİKKAYA, Eskişehir Osmangazi Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, Eskişehir, e-posta: acelikka@ogu.edu.tr
ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-4218-404X>

Öz

Bu çalışmada net servet vergisinin tasarım özellikleri tartışılmaktadır. Artan servet yoğunlaşması ve bunu derinleştiren son ekonomik krizler servet vergisini yeniden vergi politikasının gündemine taşımıştır. Bu kapsamda öncelikle servet vergisinin gerekçeleri ortaya konmaktadır. Ardından vergilemeden beklenen amaçlara ulaşmada uygun bir servet vergisinin tasarım özellikleri ele alınmaktadır. Son olarak da servetin vergisinde en önemli sorun olan değerlendirme konusu tartışılmaktadır. Buradan çıkan sonuç değerlendirilmesi sorunlu varlıkların dahi (emeklilik hakları, ana konutlar, finansal varlıklar, tarım arazileri ve miras eserleri) piyasa değeri ya da buna uygun bir yaklaşım ile değerlendirilmesinin mümkün olacağı yönündedir. Bu şekilde geniş tabanlı bir servet vergisi eşitsizliğin giderilmesinde ve adil vergilemede etkili olacaktır.

Anahtar Kelimeler: Net Servet Vergisi, Değerleme, Servet Eşitsizliği, Açık Piyasa Değeri, Vergi Kaçakçılığı.

Makale Gönderme Tarihi: 07.07.2022

Makale Kabul Tarihi: 05.08.2022

Önerilen Atıf:

Çelikkaya, A. (2022). Bir Vergi Politikası Aracı Olarak Net Servet Vergisi Uygulaması, *Sosyal, Beşerî ve İdari Bilimler Dergisi*, 5(8): 1070-1092.

**Journal of Social, Humanities and
Administrative Sciences**

2022, 5(8): 1070-1092. DOI:10.26677/TR1010.2022.1046
ISSN: 2667-422X Dergi web sayfası: www.sobibder.org

RESEARCH PAPER

Net Wealth Tax Implementation as a Tax Policy Tool

Prof. Dr. Ali ÇELİKKAYA, Eskişehir Osmangazi University Faculty of Economics and Administrative Sciences, Eskişehir, e-mail: acelikka@ogu.edu.tr
ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-4218-404X>

Abstract

In this study, the design features of the net wealth tax are discussed. Increasing wealth concentration and the recent economic crises that deepened it have brought wealth tax back to the agenda of tax policy. In this context, first of all, the reasons for the wealth tax are presented. Then, the design features of an appropriate wealth tax in achieving the objectives expected from taxation are discussed. Finally, the issue of valuation, which is the most important problem in wealth tax, is discussed. Evaluation of the result is that it will be possible to evaluate even the problematic assets (pension rights, main residences, financial assets, agricultural lands and heritages) with the market value or an appropriate approach. In this way, a broad-based wealth tax will be effective in eliminating inequality and in fair taxation.

Keywords: Net Wealth Tax, Valuation, Wealth Inequality, Open Market Value, Tax Evasion.

Received: 07.07.2022

Accepted: 05.08.2022

Suggested Citation:

Çelikkaya, A. (2022). Net Wealth Tax Implementation as a Tax Policy Tool, *Journal of Social, Humanities and Administrative Sciences*, 5(8): 1070-1092.

GİRİŞ

Servet vergisinin en son ciddi olarak düşünülmesinin üzerinden yarım yüz yılı aşkın bir süre geçmiştir. İkinci Dünya Savaşı'nın ardından Nicholas Kaldor 1956 yılında İngiltere için bir servet vergisi önermiştir¹. Bu ve daha sonra yapılan benzeri tekliflerin (örneğin 1974 Yeşil Kitap, 1978-Meade Raporu gibi) hiçbiri kabul görmemiştir. Ancak aradan geçen uzun süre içerisinde, ekonomik koşullarda ve vergi idarelerine yönelik teknolojilerde önemli gelişmeler olmuştur. Artık deniz aşırı servetlerin tespiti konusunda çok daha şeffaf kurallar ve servet vergisinin uygulamasına dair çok sayıda uluslararası deneyim mevcuttur. Dolayısıyla İkinci Dünya Savaşı'ndan bu yana en büyük kamu maliyesi krizleriyle karşı karşıya kalınan bir dönemde, vergi politikasında radikal bir değişime ihtiyaç vardır (Advani vd., 2020:15; Scheuer ve Slemrod, 2021:207; Aroop vd., 2021:2). Bu değişimin tam karşılığı da tek seferlik ya da yıllık bir servet vergisi uygulamasıdır.

Servet vergisine karşı ileri sürülen üç temel argüman; sermaye göçü, vergiden kaçınma/kaçakçılık ve idari maliyetlerdir (OECD, 2018:17; Aroop vd., 2021:2; Krennek ve Schartzstaller, 2018:4). Bu nedenlerle servet vergisi uygulayan bütün ülkeler zaman içerisinde vergi matrahını daraltma yoluna gitmiştir. Ancak bu durum çoğunlukla yüksek servetlilerin lehine olmuş ve servet vergisini yalnızca orta sınıfların ödediği izlenimini doğurmuştur. Avrupa'da yakın geçmişte servet vergisini uygulayan ülke sayısının 12'den 3'e düşmesi de bu algıyı güçlendirmiştir (Advani vd., 2020:83; Çelikkaya, 2020:253-54; Scheuer ve Slemrod, 2021:207; Limberg ve Seelkopf, 2022:684). Ancak günümüzde koşullar değişmiştir ve servetin mutlaka vergilendirilmesi lehinde çok sayıda gelişme yaşanmıştır.

İlk olarak 1980'lerden itibaren artan servet eşitsizliğinin giderilmesinde gelir vergilerinin eskisinden daha sınırlı rol oynadığı gözlenmektedir. OECD genelinde 1981-2008 döneminde en yüksek gelir vergisi oranının ortalaması %66'dan, %41'e gerilemiştir. Küresel mali krizinden sonra hafif bir artış yaşansa da en yüksek gelir vergisi oranları halen 1980'lerin başlarındaki seviyelerin çok altında seyretmektedir. Örneğin, sermaye gelirini emek gelirlerine göre daha düşük oranda vergilendiren bazı ikili gelir vergilemesi modellerinde (İskandinav ülkeleri, Fransa, Belçika gibi) bu ayrıcalıktan yüksek gelir ve servet sahipleri de yararlanmıştır. Genel olarak 1980 ve 1990'larda yapılan reformlar gelir vergisinin artan oranlılığını azaltmıştır. Gelir vergilerine ek olarak bazı servet vergilerinde de düşüş yaşanmıştır. Özellikle, veraset ve intikal vergileri birçok ülkede 1990'ların ortalarından itibaren ya azalmış ya da tamamen yürürlükten kaldırılmıştır (OECD, 2018:17; Perret, 2021:557-58; Boadway ve Pestieau, 2021:2).

İkinci önemli gelişme yeni servet vergisi tasarımlarının düşük istisna eşiklerine ve geniş ayrıcalıklara sahip Avrupa servet vergilerinden oldukça farklı olmasıdır. Örneğin geçmişte kapsamlı bir servet vergisi uygulanmamış olan Amerika Birleşik Devletleri'nde bile hızla artan gelir ve servet eşitsizliği nedeniyle; oldukça geniş tabanlı ve yüksek eşiklere sahip iki önemli federal servet vergisi teklifi sunulmuştur². Dolayısıyla, ülkelerin geçmiş deneyimleri sayesinde servet vergilerini daha iyi tasarlama yeteneğine sahip oldukları bir gerçektir.

¹ Daha öncesinde Pigou'da 1920 yılında ünlü %25'lik sermaye vergisi önerisinde bulunmuştur.

² ABD'de 2019-20 yılında; evli çiftler için 32 milyon doların üzerinden başlayan ve %1'den, 10 milyar doların üzerinde %8'e ulaşan (Bernie Sanders'in önerisi) ve 50 milyon doların üzerinden başlayan ve %2'den, 1 milyar doların üzerinde %6'ya ulaşan (Elizabeth Warren'ın önerisi) iki farklı servet vergisi önerisi yapılmıştır. Bu vergilerin 10 yılda sırasıyla; 3,75 trilyon dolar ve 4,35 trilyon dolar (GSYİH'nın yaklaşık % 1,34 ve % 1,56'sı; federal gelirlerin % 7,9 ve % 9,1'i) getiri sağlayacağı iddia edilmektedir. Bir başka ifade ile yüksek istisna eşiklerine rağmen, yüksek servet yoğunlaşması nedeniyle ve de geniş bir vergi matrahı öngördüğü için verginin yüksek bir gelir getireceği tahmin edilmektedir. ABD'de 1999 yılında da ulusal borcu ortadan kaldırmak için bir defaya mahsus olmak üzere %14,25'lik bir net servet vergisi önerilmiştir (Scheuer ve Slemrod, 2021:214; Saez ve Zucman, 2019a:3; Saez ve Zucman, 2022: 1; Burgherr, 2021:686; Stuart ve Miller, 2021:481; Advani vd., 2020:83; Perret, 2021:558).

Üçüncü belirgin gelişme uluslararası vergi şeffaflığı konusundaki ilerlemedir. G20 ülkelerinin 2009 yılında banka gizliliğini sona erdirmeye çağırısından bu yana, uluslararası şeffaflık konusunda önemli gelişme kaydedilmiştir. Bilgi değişimine ilişkin geliştirilen standartlar sayesinde bir vergi soruşturması kapsamında bilgi talebi ve finansal hesapların otomatik paylaşımı mümkün hale gelmiştir. Bu sayede 2019 yılında toplamda 10 trilyon Euro değerinde 84 milyon finansal hesap hakkında veri elde edilmiştir. Sermaye varlıklarını vergilendirme kabiliyetini artıran bu gelişme, deniz aşırı vergi kaçakçılığını zorlaştırmıştır. 2019 yılında 1 milyondan fazla kişi deniz aşırı varlıklarını beyan etmiş ve 102 milyar Euro'nun üzerinde ek vergi sağlanmıştır. Finans merkezlerindeki banka mevduatlarındaki %22'lik önemli düşüşte de bu otomatik bilgi değişiminin payı vardır (Perret, 2021:559). Dijitalleşme, idarelerin verilere erişimini ve büyük miktarda veriyi işleme yeteneklerini geliştirmektedir. Bu da servet vergisinin uyum ve uygulama maliyetlerini azaltacaktır.

Son bir gelişme de kamuoyunun eşitsizlik algısına paralel olarak adil yük paylaşımı ile ilgili artan taleplerdir. Bir başka ifade ile eşitsizliğe ilişkin artan farkındalık, servetin vergilendirmesine yönelik popüler ve siyasi desteği güçlendirmektedir (Advani vd., 2020:83). Pandemi sonrası, adil yük paylaşımı ile ilgili baskıların daha da fazla olacağı muhtemeldir. Çünkü pandeminin yol açtığı ekonomik kriz mevcut eşitsizlikleri kötüleştirdiği gibi özellikle dar gelirliyi daha da çok etkilemiştir. Dolayısıyla, 2008 krizinde olduğu gibi emek ve tüketim üzerindeki vergilerin artırılması yönündeki geleneksel gelir artırıcı politikaların uygulanması zor olduğu gibi, eşitlik açısından da savunulması mümkün değildir (Perret, 2021:560).

Servet vergisine duyulan ihtiyaç, alternatiflerinin ne olduğuna da bağlıdır. En belirgin alternatif servet üzerindeki mevcut vergilerde (veraset vergisi, yatırımlar üzerinden alınan gelir vergisi, sermaye kazançları vergisi, belediye vergileri gibi) reform yapmaktır. Ancak bu vergiler şu anda net bir dizi hedeften yoksundur ve tasarımları büyük çarpıklıklar doğurmaktadır (Advani vd., 2020:13; Stuart ve Miller, 2021:481). Böylece sermayenin vergi yükünün düşük olduğu ve geniş tabanlı bir sermaye gelir vergisinin uygulanmadığı ya da veraset ve intikal vergilerinin yeterince gerçekçi olmadığı bir ortamda net servet vergilerinin önemli bir ikame rolü üstlenmesi daha gerçekçi görünmektedir (OECD, 2018:99).

Netice olarak, yaşanan büyük ekonomik krizlerin neden olduğu kamu borç artışları ve yükselen servet eşitsizliği birlikte değerlendirildiğinde, servet vergisi şimdi daha etkin bir politika aracı olarak düşünülmektedir (Andrew vd., 2022:2; Perret, 2021: 539; Rowlingson, 2021:432; Limberg ve Seelkopf, 2022:670). Fransız iktisatçısı Thomas Piketty'nin 2014 yılında yaptığı servet yoğunlaşmasına adil bir çözüm olarak küresel bir servet vergisi³ çağrısı da bu düşünceyi akademik anlamda desteklemektedir. En son Arjantin'de ve Bolivya'da pandeminin ekonomik maliyetlerini karşılamak için bir servet vergisi getirilmiştir (Limberg ve Seelkopf, 2022:670). Benzer düşünce birçok ülkede (ABD, Belçika, Almanya, Güney Afrika gibi⁴) tartışılmaktadır.

Bu çalışmanın amacı pandemi ile birlikte vergi politikası alanında önemli bir yer işgal etmeye başlayan net servet vergisi için geçmiş ve mevcut uygulamalardan hareketle en uygun tasarım özelliklerini belirlemektir. Bu kapsamda ilk olarak servet vergisi tanımlanmaktadır. İkinci olarak

³ Piketty'e göre; "küresel bir servet vergisi için; finansal şeffaflık ve banka hesap bilgilerinin otomatik paylaşımı konusunda ülkeler arası uzlaşma gerektirmektedir". Bu nedenlerle Piketty küresel bir servet vergisinin hayata geçirilmesini son derece önemli ancak kısa vadede *ütopik* olarak değerlendirmektedir (Piketty, 2021:563-570).

⁴ Güney Afrika'da en zengin %1'lik kesimi kapsayan (yaklaşık 350,000 kişi) artan oranlı bir servet vergisinin GSYİH'yı %1,5 ila %3,5 oranında (70-160 milyar Rand arası) artıracığı tahmin edilmektedir (Aroop vd., 2021: 1). Belçika'da en yüksek servet grubunu kapsayan %1 ve %5 arasında değişen tek oranlı bir servet vergisinin sırasıyla; 5 ila 15 milyar Euro arasında gelir getireceği öngörülmektedir (Aposten ve O'Neill, 2022:2). ABD'de de yukarıda ifade edildiği gibi servet vergisinin 10 yılda; 3,75-4,35 trilyon dolar aralığında (GSYİH'nın % 1,34-1,56'sı; federal gelirlerin % 7,9-9,1'i) bir getiri sağlayacağı iddia edilmektedir.

gereksinimleri ortaya konmaktadır. Üçüncü olarak en uygun tasarım özellikleri incelenmektedir. Dördüncü olarak servet vergisinin tasarımında en sorunlu alan olan değerlendirme güçlükleri tartışılmaktadır. Bu bağlamda sonuç kısmında bir servet vergisinin tercih edilmesi halinde amaçlara ulaşmak için taşıması gereken tasarım özellikleri sıralanmaktadır.

SERVET VERGİSİNİN TANIMI

Servet vergisi kişisel net servet üzerinden alınan geniş tabanlı bir vergidir. Net servet üzerinden alınması, borçların düşülmesine izin verilmesini, geniş tabanlı olması da servetin neredeyse tamamı üzerinden alınmasını, ifade etmektedir. Bu haliyle, servet üzerinden alınan diğer vergilerden farklıdır. Örneğin veraset vergisi, servet transferi üzerinden; sermaye kazançları vergisi, servet unsurlarının değer artışı üzerinden; emlak vergisi, emlakın brüt değeri üzerinden alınmaktadır, yani borçların düşülmesine izin vermemektedir.

Bu kapsamda tek seferlik ya da yıllık servet vergisi uygulaması söz konusudur. Aralarındaki temel fark vergilemenin tek seferlik ya da tekrarlayan olmasıdır. Tek seferlik vergilemede, ödenmesi gereken miktar baştan sabittir ve servetin değerinde sonradan meydana gelen değişimlerden etkilenmez. Ödeme endişelerini hafifletmek için ödemenin yıllara yayılması bu durumu değiştirmez. Buna karşılık, yıllık vergilemede her yıl tekrarlayan vergileme söz konusudur. Bu da vergi miktarının, servetteki değişikliklere bağlı olarak her yıl ya da birkaç yılda bir değişeceği anlamına gelmektedir (Advani vd., 2020:17, 82; O'Donovan, 2021:570; Summers, 2021:495; OECD, 2018:84; Aroop vd., 2021:5; Saez ve Zucman, 2019a:2; Perret, 2021: 540; Scheuer ve Slemrod, 2021:208; Öz vd., 2014:87).

SERVET VERGİSİNİN GEREKÇELERİ

Toplumda genel eğilim servetin emeğe göre daha fazla vergilendirilmesi, herhangi bir vergi artışının gelir yerine, servetten karşılanması yönündedir (Advani vd., 2020: 7). Bu noktada diğer vergilerin yerine geçecek ya da onları tamamlayacak bir servet vergisinin; yeterli gelir sağlaması, adil olması ve kaçakçılık/kaçınmayı azaltması beklenmektedir.

Gelir Sağlamak

Teorik olarak servet vergisinin gelir potansiyeli oldukça büyüktür. Çünkü genellikle birçok ülkede net servet milli gelirin çok üzerinde seyretmektedir (Tippet vd., 2021:13). Bu, çok düşük oranlı bir servet vergisinin bile büyük gelir getireceği anlamına gelmektedir. Ancak diğer vergilerde olduğu gibi servetin vergilendirilmesinde de temel endişe vergiden kaçınma ve vergi kaçakçılığıdır. Yüksek servetlilerin, varlıklarını yurt dışında saklayabileceği ya da yabancı bir ülkeye yerleşebileceğinden endişe edilmektedir. Araştırmalar da bu endişeyi desteklemektedir. Örneğin finansal servetin banka gizliliği nedeniyle raporlanmadığı İsviçre'de düşük beyan çok yüksek (%23-34) iken, üçüncü taraf raporlamasının etkin işlediği İsveç ve Norveç'te ise %1'in altındadır (Saez ve Zucman, 2019a:4). Bölgeler arası büyük farklılıklar bulunmakla birlikte Dünya GSYİH'sının yaklaşık % 10'u deniz aşırı tutulmaktadır⁵. Ayrıca açık deniz serveti gittikçe yoğunlaşmaktadır. Araştırmalar servet dağılımının en tepesindeki % 0,01'lik kesimin vergi

⁵ İskandinavya'daki sınırlı seviyelerden (en yüksek %0.01'lik kesim servetlerinin dörtte birini açık denizde tutmaktadır), Kıta Avrupa'sında % 15'e ve Rusya, bazı Latin Amerika ülkeleri ve Körfez ülkelerinde % 50'den fazlasına tekabül eden farklı oranlar söz konusudur. İsveç'te, servet vergisinin yürürlükten kaldırılmasından önce, deniz aşırı sermayenin 500 milyar SEK (71 milyar dolardan fazla) olduğunu tahmin edilmiştir (Perret, 2021:552). Kolombiya'da bireyler, yeniden yürürlüğe giren net servet vergisini ödememek için servetlerinin %7,7'sini sınır dışı etmiştir (Tippet vd.,2021:8).

cennetlerindeki servetin % 50'sine sahip olduğunu ve varlıklarını yurt dışında gizleyerek vergi yükümlülüklerini %25 azalttıklarını ortaya koymaktadır (Perret, 2021:552). İlaveten kişiler servet vergisinden kaçınmak için vatandaşlık ya da ikametgah değişikliğine de⁶ gidebilmektedir (Tippet vd., 2021:8). Sonuçta yüksek servet sahiplerinin vergiden kaçınma fırsatları verginin gelir etkisini zayıflatmaktadır (Perret, 2021: 552; OECD, 2018: 92).

Diğer yandan; kapsamlı bilgi toplanması, kaçırılmayı kolaylaştıran ülke ve finansal araçlara yaptırım uygulanması ve denetim için yeterli kaynak ayrılması bu tür kaçaklıkların önüne geçecektir. Ayrıca ABD'de olduğu gibi dışarda yaşayanların yurt içi vergilerden de sorumlu tutulması halinde, bir kişinin vatandaşlıktan çıkmadığı takdirde servet vergisinden kaçması mümkün olmayacaktır (Saez ve Zucman, 2019a:5-6; Aroop vd., 2021:20). Dolayısıyla, iyi tasarlanmış bir servet vergisinden kaçınmak zordur. Ancak bunun için de vergi tabanının oldukça geniş olması şarttır. Nitekim ülke deneyimleri yüksek servet sahiplerinin varlıklarını daha düşük oranlı ya da vergiden muaf varlık sınıflarına taşıyarak vergi tabanını aşındırma eğiliminin oldukça yüksek olduğunu göstermektedir (Advani vd., 2020:12).

Geçmişte uygulanan tek seferlik servet vergileri⁷ önemli miktarda gelir sağlamıştır (Boadway ve Pestieau, 2021:5). Örneğin Japonya'da 1946-7 yıllarında en zengin %3'ük kesimden alınan vergi, milli gelire %10 katkı sağlamıştır. Fransa'da servet vergisi savaş sonrası milli geliri %5 artırmıştır. Batı Almanya'da 1952'de uygulanmaya başlanan vergi, ilk yılında GSYİH'yı %2,3 yükseltmiştir. Ancak 2008 küresel mali krizini izleyen tek seferlik vergilerin gelir etkisi geçmişe göre daha sınırlı kalmıştır. Örneğin İrlanda'da 2011'de uygulanan vergi sadece 2,4 milyar Euro (GSYİH'nın %1'i civarında) gelir sağlamıştır (Advani vd., 2020:25). Bu nispeten düşük getirinin muhtemel sebepleri verginin düşük oranlı ve dar tabanlı olmasıdır (O'Donovan, 2021:591). Yıllık servet vergilerinin getirileri ise çok daha düşüktür (Advani vd., 2020:82; Krenek ve Schartzstaller, 2018:12; Severdan, 2020:130).

Tablo 1'den de görüleceği üzere Avrupa'da halen yıllık servet vergisi uygulayan İspanya, Norveç ve İsviçre'de servet vergisinin GSYİH içindeki payı sırasıyla; %0,20; % 0,60 ve %1,30 şeklinde değişmektedir. İsviçre, nispeten yüksek servet vergisi gelirleri ile bir istisna olarak öne çıkmaktadır⁸. Bu durumu servet verginin tasarım özelliklerinden kaynaklanmaktadır. İsviçre'de vergi tabanı oldukça geniştir. Prensip olarak yurtdışında tutulanlar da dahil tüm varlıklar (yabancılara ait gayrimenkuller; hane halkının değerli olmayan ortak kullanım eşyaları ve sosyal güvenlik katkıları hariç) vergiye tabidir. Vergi yükümlülüğü net servete dayanmaktadır, bu nedenle ipotek ve diğer kredi borçlarının düşülmesine izin verilmektedir. Bazı kantonlarda mükellefin koşullarını dikkate alan sosyal indirimlerle matrah daha da azalmaktadır. Çoğu

⁶ Ancak bu konudaki kanıtlar zayıftır. Fransa'da 2014 yılında net servet vergisine tabi 915 vergi mükellefi ülkeden ayrılırken, 311 mükellef geri dönerek kayıt altına alınmıştır. Bununla birlikte bu hareketlilikte tek başına servet vergisinin etkisini ölçmek (diğer vergiler, kişisel ya da profesyonel nedenlerin yanında) güçtür. Nitekim Fransa'da 2000'li yıllarda ülkeden ayrılan servet vergisi mükellefi sayısı artmakla birlikte, bu yüksek servetlilerin vergi yükünü azaltan değişikliklerle (en yüksek marjinal kişisel gelir vergisi oranlarındaki düşüş ve net servet vergisine üst sınır getirilmesi) aynı zamana denk gelmiştir. Bu durumda, ayrılmaların esas olarak vergiden kaynaklanmadığı varsayılabilir. Neticede, bu tür bir mali göçlerin ekonomik yansımaları belirsiz olup, ikametgahını değiştirenlerin ülkelerinde yatırıma devam ettikleri gözlenmektedir (Perret, 2021:547).

⁷ Tek seferlik bir servet vergisi düzenli değerlemeyi gerektirmediği için idari maliyeti düşüktür. Ayrıca zaten biriktirilmiş servete dayandığı için davranış değişikliğine yol açmaz. Ancak bunun için güven şarttır. Aksi takdirde verginin tekrar alınacağı beklentisi durumu tersine çevirecektir (Aroop, 2021:4; Boadway ve Pestieau, 2021:5). Bu sebeple tek seferlik servet vergileri daha çok büyük krizlerden sonra tercih edilmektedir (Advani vd., 2020:8). Ancak başlangıçta tek seferlik olan vergilerin sonradan genellikle uzun süreli vergi politikalarına dönüştükleri (İspanya'da halen uygulanan servet vergisi gibi) görülmektedir (Scheuer ve Slemrod, 2021:224; Ramallo, 2020:3).

⁸ İsviçre'de servet vergisinin uzun bir geçmişi vardır ve aslında modern gelir vergisinden önce gelir. İsviçre'de federal bir servet vergisi yoktur, ancak tüm kantonlar, tasarımında özgür oldukları kapsamlı bir servet vergisi uygulamaktadır. Sekiz kanton sabit oranlar (bazı istisna seviyelerinin üzerinde) ve diğer 18 kanton artan oranlı tarife uygulamaktadır (Scheuer ve Slemrod, 2021:211).

kantonda aynı zamanda götürü bir indirim (St. Gallen'de ilk 75.000 CHF/75.000 Dolar gibi) yapılmaktadır. Mükelleflerin varlıklarını ve yükümlülüklerini düzenli bildirmeleri, vergi idarelerinin çeşitli dönemler arasında karşılaştırma ve gelir tahminine (servet geliştirme testi) izin vermektedir. Böylece, servet vergisi aynı zamanda gelir vergisini kontrol işlevi görmektedir (Scheuer ve Slemrod, 2021:212-13; Hongler ve Mauchle, 2020:647-50). Diğer yandan Norveç'te, nispeten yüksek vergi oranlarına⁹ ve düşük eşige rağmen, servet vergisinin GSYİH içerisindeki payı İsviçre'ye göre oldukça düşüktür (Berg ve Hebous, 2021:7; Severdan, 2020:131). Bunda aşağıda ayrıntılı olarak açıklanacağı üzere ana konutlara uygulanan ayrıcalıklı değerlendirme hükümlerinin büyük etkisi bulunmaktadır (Perret, 2021:542; OECD, 2018: 18).

Netice olarak ülkeler arasındaki gelir farklılıkları; verginin tasarımı (vergiye tabi varlıklar, oranlar, eşikler, borçların durumu gibi), vergiden kaçınma/kaçırma imkan ve eğilimleri, ülkede servetin dağılımı ve matrahın aşınmasına katkıda bulunabilecek diğer ülkelerin vergi politikaları gibi faktörleri yansıtmaktadır (OECD, 2018:18).

Tablo 1. Avrupa Ülkelerinde Servet Vergisi'nin GSYİH İçindeki Payı

Ülke	1990	2019
Avusturya	0,5	0
Belçika	0	0,2
Danimarka	0,1	0
Fransa	0,2	0,1
Almanya	0,5	0
İzlanda	0,6	0
Hollanda	0,2	0
Norveç	0,7	0,6
İspanya	0,2	0,2
İsveç	0,2	0
İsviçre	0,9	1,3

Kaynak: (Boadway ve Pestieau, 2021:5)

Servet vergisi uygulayan ülkelerin çoğunda (Hollanda, Norveç, İspanya, İsveç, Avusturya, Danimarka, Finlandiya ve Almanya) 1960'ların ortalarından itibaren servet vergisi gelirlerinin sabit kalması ya da azalması servetteki yoğunlaşma trendi ile tezat teşkil etmektedir. Bazı araştırmalar, varlık fiyatlarındaki patlamalar ve özel tasarruflardaki artış nedeniyle bazı gelişmiş ülkelerde net hane halkı servetinin son elli yılda önemli ölçüde arttığını göstermektedir (Perret, 2021:542; OECD, 2018:21). Ancak servetteki bu artış genellikle yüksek servet vergisi gelirlerine dönüşmemiştir. Birçok ülkede en yüksek servetli hanelerin varlıklarının nüfusun geri kalanından daha fazla arttığı düşünüldüğünde, bu daha da şaşırtıcı hale gelmektedir. Bu paradoks servet vergilerinin tasarımının bir sonucu olup aynı zamanda yüksek servetlilerden niçin çok yüksek gelir elde edilmediğini de net bir şekilde açıklamaktadır (OECD, 2018:21).

Ekonomik Etkinlik

Servet vergilerine karşı ileri sürülen temel ekonomik argüman tasarruf davranışlarını çarpıtması ve uzun vadede sermaye stoklarını ve büyümeyi azaltmasıdır. Bununla birlikte servet vergisi, karşılaştırıldığı sermaye kazançları vergisinden farklı olarak, varlıkların getirilerinden bağımsız

⁹ Norveç'te marjinal servet vergisi oranı, 1990'ların ortasındaki üç aşamalı iken (%1,5'e ulaşan) zaman içinde önemli ölçüde değişmiştir ve 2000'lerin başlarından itibaren şu anda % 0,85 olarak belirlenen sabit bir orana dönüşmüştür. Bkz., (Berg ve Hebous, 2021:7).

olarak uygulanmaktadır. Örneğin bir kişi servetini sıfır faizli mevduatta tutsa dahi servet vergisi doğmaktadır. Belirli bir yılda servetin azalması (negatif getiri) halinde dahi servet vergisi ödenecektir. Bu da servet vergisini eşitlik ve etkinlik yönlerinden anlamlı kılmaktadır (Scheuer ve Slemrod, 2021:209; Perret, 2021:545; OECD, 2018:49). Ancak servet vergisinin bu özelliği, yüksek getirili varlıklara dolaylı olarak daha düşük bir vergi uygulanması ile sonuçlanabilecektir. Bir başka ifade ile servet vergisi tasarımına bağlı olarak (özellikle orta sınıfa uygulanıyorsa) düşük getirili varlık sahiplerini cezalandırıcı bir yapıya dönüşme ihtimali yüksektir. Bu gibi olumsuz etkileri gidermek için yüksek bir istisna eşiği tercih edilmesi uygun olacaktır (Perret, 2021:548).

Servet vergisinin tasarruflar üzerindeki potansiyel caydırıcı etkileri tasarımına bağlıdır. Örneğin en yüksek marjinal vergi oranlarının % 100'ün üzerinde olduğu Fransa ve İspanya'da net servet vergisi sermayenin genel vergi yükünü önemli ölçüde artırmıştır. Diğer yandan sermaye üzerindeki genel vergi yükü diğer vergilere de bağlıdır. Örneğin sermaye kazançları ve varlık transferleri üzerindeki diğer vergilerin daha düşük olduğu ülkelerde (sermaye kazançlarının vergilendirilmediği İsviçre ve intikal vergisinin olmadığı Norveç gibi) sermaye üzerindeki servet vergisi dahil toplam vergi yükü daha düşüktür (OECD, 2018:71; Perret, 2021:546; Scheuer ve Slemrod, 2021:212).

Teorik olarak yıllık servet vergisinin aksine tek seferlik bir servet vergisinin caydırıcı hiçbir etkisi yoktur. Çünkü geçmiş bir tarihteki servete dayandığı için bireylerin ödenecek vergi miktarını azaltma davranışlarını etkilememektedir. Ancak bunun için daha önce de ifade edildiği gibi güven şarttır. Bireylerin verginin tek seferlik olduğuna (pandemi kurtarma vergisi gibi) güvenmeleri gerekmektedir. Aksi takdirde, verginin tekrarlanacağı beklentisi gelecekteki davranışı çarpıtacaktır. Tek seferlik servet vergisinin aksine diğer verilerin hepsinin caydırıcı etkileri (gelir vergisinin çalışmayı, sermaye vergilerinin tasarruf ve yatırımları, kurumlar vergisinin karlı faaliyetleri, KDV'nin tüketimi caydırması gibi) bulunmaktadır. Bu davranışsal tepkiler az sayıda vergi için (karbon vergisi, günah vergileri, yakıt vergileri) arzu edilir olsa da refahı ve aynı zamanda geliri azaltmaktadır. Bu nedenle iyi tasarlanmış tek seferlik bir servet vergisi, ekonomik olarak en verimli vergilendirme şekli olarak görülmektedir. Yıllık servet vergisi ise diğer vergiler gibi, davranışları etkilemektedir. Klasik ekonomik argüman tasarrufu caydırdığı yönündedir (Advani vd., 2020: 29, 85; Edizdoğan ve Çelikkaya, 2022:292).

Vergilemede Adalet

Servet, vergi ödeme gücünün bir ölçüsü olmakla birlikte, mevcut sistemde gelir ve tüketim daha yaygın ölçütlerdir. Nitekim vergi gelirlerinin üçte ikisinden fazlası; gelir vergilerinden ve KDV'den sağlanmaktadır. Ancak gelir ve tüketim zaman içindeki akışları ölçerken, servet ödeme gücüne ilişkin en son görüntüyü vermektedir. Ayrıca servet sahibine güvence, nüfuz gibi ilave fırsatlar da sunmaktadır (Advani vd., 2020:32; Meade vd., 1978:318; Edizdoğan ve Çelikkaya, 2022:290). Bu açılardan bakıldığında daha fazla servete sahip olanların ekonomik kriz zamanlarında toplumun ihtiyacı olan ek katkıyı en iyi şekilde karşılayabileceklerini söylemek mümkündür (Advani vd., 2020: 32).

Servet eşitsizliği ciddi bir endişedir. Ekonomik krizlerle birlikte özellikle servet vergisi diğer maliye ve para politikalarından kaynaklanan servet eşitsizliğindeki artışı önlemek için haklı olarak görülmeye başlanmıştır. Bu manada servet vergisinin amacı zenginleri cezalandırmak değildir. Vergi, servetin kaynağından (işletme sahibi, toprak sahibi, girişimci, muris gibi) bağımsız olup belirli bir grubu ayırmaz (Meade vd., 1978:351). Vergi, servetini nasıl elde ettiğine dair herhangi bir yargıdan ziyade, tamamen bireyin ödeme gücüne odaklanmaktadır (Advani vd., 2020:36 Tippe vd., 2021:12). Dolayısıyla bazıları tarafından bir servet müsadere (zenginlerin

mallarına devletin zorla el koyması) olarak görülse de, olağandışı finansal kriz durumlarında ya da servetin orantısız dağılımının önlenmesi amacıyla uygulandığı için, adil olarak değerlendirilmelidir (Boadway ve Pestieau, 2021:5).

SERVET VERGİSİNİN TASARIMI

Vergiye Tabi Kişiler

Servet vergisi uygulamalarında genel olarak aile esas alınmaktadır. Bu bağlamda eşlerin ve çocukların varlıkları birlikte değerlendirilmekte ve vergilendirilmektedir. Burada temel gerekçe adalettir, yani servetten ailenin bir bütün olarak yararlanmasıdır. İkinci neden mülkiyet hakları üzerindeki anlaşmazlıkları azaltmaktır. Aksi taktirde varlıklarının mülkiyetini belirlemek ve bölmek ve ayrıca çocukların varlıklarını ebeveynlerden birine tahsis etmek güç olacaktır. Dahası ayrı vergileme eşler arası varlık transferlerinin (vergiden kaçınma eğilimleri) yakından izlenmesini gerektirmektedir. Vergilemede ailenin esas alınması idari yönden de tercih sebebidir, çünkü tek/birleştirilmiş bir beyan yeterlidir. Birlikte yaşayan ve hane harcamalarını paylaşan iki kişinin, ayrı yaşayan iki kişiden daha ucuza yaşayabileceği, yani vergilendirilebilir kapasitenin daha yüksek olacağı iddia edilmektedir. Bazı ülkeler (İsviçre, Norveç, Fransa, Almanya) servet vergisinin tasarımında aileyi esas almıştır. İrlanda'da ilaveten eşlerin ve çocukların yararlandığı isteğe bağlı trustler de matraha dahil edilmiştir (Meade vd., 1978:357; OECD, 2018:79; Chamberlain 2020:5; Chamberlain, 2021:600-1; Advani vd., 2020:10, 43; Hongler ve Mauchle, 2020:647).

Buna karşılık aileyi esas alan vergilemenin birtakım zorlukları bulunmaktadır. İlk olarak ortak mülkiyet rejimleri dışında, evli çiftlerin birlikte servet sahibi olduğunu kanıtlamak (varlığın mülkiyetini takip etmek) güçtür. İkinci olarak, tüm çocukları kapsama dahil etmek zor ve adaletsiz olabilecektir. Özellikle yetişkin çocukların bağımsız olarak kazandıkları serveti matraha dahil etmek kesinlikle orantısız olacaktır. Üçüncü sorun vergiyi kimin ödeyeceği ve sorumluluğun nasıl paylaşılacağıdır. Yükümlülüğün aile üyeleri arasında eşit olarak dağıtılması ve ilgili servetlerinden alınması mümkün olmakla birlikte, kimin beyannameyi vereceği ve vergiyi ödeyeceği bir sorundur. Eşlerden birinin diğer eşin vergisinden de sorumlu olması, özellikle de servete erişimi ve hatta bilgisi yoksa kabul edilebilir bir durum değildir. Bu aynı zamanda bir mahremiyet meselesidir. Dolayısıyla ailenin esas alınması idari açıdan düşünüldüğü kadar kolay ya da adil olmayabilecektir (OECD, 2018:79; Chamberlain, 2020:10). Ancak bunlar üstesinden gelinmeyecek sorunlar olmayıp, bazı ülkeler bu çelişkileri evli çiftlerde istisna eşitliğini iki katına çıkartarak çözmektedir (Chamberlain, 2021:602-3).

Uygulamada az sayıda ülke ise vergilemede aile yerine bireyi esas almaktadır. Örneğin İspanya'da varlıklar, evlilik rejimi kurallarına uygun olarak aile üyeleri arasında dağıtılmaktadır. Küçükler de vergiye tabidir. Bu nedenle serveti bölmeyi önleyici kurallara gerek görülmemiştir (OECD, 2018:78; Advani vd., 2020:10; Chamberlain, 2020:6; Ramallo, 2020:5). Ancak burada önemli bir sorun bağış yoluyla edinilen varlıkların durumudur. Bu sorunun çözümü için bağış yoluyla edinilen varlıkların bağışlayanın servetine dahil edilmesi en uygun yol olacaktır (Chamberlain, 2021:603).

Vergiye Tabi Servet

Servet, neredeyse tüm özel mülkiyet biçimlerini (beşeri sermaye ve sosyal devlet yardımları hariç) içermelidir. Bu kapsamda gelir getiren ya da getirmeyen tüm varlıkların (nakit, banka hesapları, arazi, gayrimenkul, tahviller, hisseler, yatırım fonları, hayat sigortası poliçeleri, araçlar,

tekneler, uçaklar, mücevherler, sanat eserleri ve antikalar, emeklilik tasarrufları, finansal varlıklar, fikri veya sınai mülkiyet hakları gibi) matraha dahil edilmesi gerekmektedir. Ancak mükellefler üzerindeki idari yükü azaltmak, beyanı kolaylaştırmak ve profesyonel değerlemeye ihtiyaç bırakmamak için düşük değerli bazı varlıklara (değersiz kişisel ve ev eşyaları, engellilere ait ekipmanlar dahil) standart bir istisna uygulanması mümkündür (Meade vd., 1978:354; Advani vd., 2020:47; Tippet vd., 2021:5; Saez ve Zucman, 2019b:442; Perret, 2021:549; OECD, 2018:82; Aroop, 2021:3).

Yatay eşitlik ilkesi uyarınca tüm borçların matrahtan indirilmesine izin verilmelidir. Bu servet vergisini azaltmak anlamına gelmez. Çünkü borç aynı zamanda bilançoların varlık tarafında bir karşılık (ipotek karşılığı ev almak gibi) arz etmektedir. Burada sorun varlık tarafında karşılığı olmayan borçlanmalardır. Örneğin vergiye tabi bir varlık için alınan borcun, vergiden istisna bir varlığın satın alınmasında kullanılması halinde (borçtan kaçınmak için borcun kullanılması) vergiden kaçınmayı önleyici kurallar uygulanmazsa bu durum net servet vergisi yükünün azaltılması ile sonuçlanacaktır (Advani vd., 2020:54).

Tablo 2.Servet Vergilerinde Varlıkların Ele Alınış Biçimi

Varlık	Norveç	İspanya	İsviçre	Avustur. (1994)	Almanya (1997)	Finland. (2006)	Fransa (20185)	İrlanda (1978)	Lüksemb. 2006)	Hollanda (2001)	İsveç (2007)
Taşınmaz Varlıklar											
Binalar	TR	VT	TR	VT	VT	TR	VT	VT	VT	VT	VT
Ana Konut	TR	TR	TR	VT	X	TR	TR	VM	VT	TR	VT
Ormanlar	TR	TR	TR	VT	VT	TR	TR	VM	VT	VM	VM
Arazi	TR	VT	TR	VT	VT	VT	VT	VT	VT	VT	VM
Taşınır varlıklar											
Tarımsal ve kırsal varlıklar	TR	TR	TR	VT	VT	VT	TR	TR	T	VT	VM
Mobilya	TR	TR	VM	VT	X	VM	VT	VT	VT	VM	VM
Sanat eseri ve Antikalar	TR	TR	TR	VT	VM	VT	VM	VM	VT	VM	VM
Mücevher	TR	VT	VT	VT	X	VT	VT	VT	VT	TR	VM
Motorlu araçlar	TR	VT	TR	VT	X	VM	VT	VT	VT	VT	VT
Finansal Varlıklar											
Koteli hisseler	TR	TR	VT	VT	X	TR	VT	VT	TR	VT	VT
Hayat sigortaları	VM	VT	VT	VT	X	VM	VT	X	VT	VM	VT
Tahviller	VT	VT	VT	VT	X	VM	VT	VT	VT	VT	VT
Likit varlıklar	VT	VT	VT	VT	X	VM	VT	VT	TR	VT	VT
Fikri mülkiyet hakları	VM	VM	VT	VT	VM	VM	VM	X	VM	VT	VM
Emeklilik Tasarrufları	VM	VM	VM	VT	VM	VM	VM	VM	VM	VM	VM
İşletme varlıkları	TR	VM	TR	VT	TR	VT	VM	TR	TR	TP	VM

Not: V: Tamamen vergiye tabi; M: Tamamen vergiden muaf; TR: Tercihli vergi rejimi. X: Bilgi yok. Danimarka ve İrlanda için bilgi yok. Bu muafiyetlerin ve indirimleri çoğu, belirli kriterlere ve koşullara bağlıdır.

Kaynak: (Perret, 2021:550).

Diğer yandan uygulamada farklı gerekçelerle bazı servet türleri matrahın dışında tutulmaktadır (Bkz., Tablo 2). Belirli varlıklar için tercihli vergi uygulamasının başlıca gerekçeleri; adalet (birincil konutlar için); sosyal kaygılar (emeklilik hakları için); likidite endişeleri (verimsiz tarımsal mülkler için); girişimciliği ve yatırımı teşvik (finansal varlıklar için); değerlendirme zorlukları (sanat eserleri, mücevher, koteli olmayan hisseler için) şeklinde özetlenebilir (OECD, 2018:83; Perret, 2021:549).

Ancak vergi matrahının bu şekilde daraltılması öncelikle adaletsizliğe yol açacaktır. Aynı ödeme gücüne sahip iki kişinin servetlerini farklı şekillerde tuttukları için farklı vergi ödemeleri doğası gereği adaletsizdir. Aynı zamanda yüksek servetliler tarafından tutulan varlıklara (finansal ve ticari) daha çok ayrıcalık tanındığı varsayırsa dikey adalet de bozulacaktır. İkinci olarak, belirli varlıkların matrahın dışında tutulması, diğer varlıkların vergi oranı artırılmadığı sürece gelir potansiyelini ve artan oranlılığı azaltacaktır. Üçüncü olarak, tercihli vergileme karmaşıklığı artıracaktır. Bu, taraflar açısından yüksek idari ve uyum maliyetleri anlamına gelmektedir. Bu tür ayrıcalıklar servet vergisinden kaçınmayı da kolaylaştıracaktır. Örneğin İspanya'da 1994 yılında yönetici hisseleri için getirilen istisna işletme sahiplerinin faaliyetlerini yeniden ayarlamaları ile sonuçlanmıştır. Bu olumsuz etkilere rağmen servet vergisi uygulayan ülkelerin zaman içinde ayrıcalıkları kademeli olarak genişlettikleri görülmektedir. Bu tür ayrıcalıklar önemli bir davranış değişikliğine neden olabileceği için tüm varlıkların matraha dahil edilmesi ve daha da önemlisi eğer bazı varlıklara ayrıcalık tanınacaksa bunun tahakkuk tarihinin önce bilinmemesi gerekmektedir (Advani vd., 2020:49-50; Aroop vd., 2021:5; Perret, 2021:551; OECD, 2018:91).

Servet vergisi bazı varlıklara ayrıcalık tanındığı gerekçesiyle Almanya'da (1995) mahkeme kararıyla yürürlükten kaldırılmıştır. İsveç'te, orta sınıfa ait varlıklar vergilendirilirken (konut gibi), yüksek servetli gruplara ayrıcalık tanınması (işletme sermayesi gibi) gerileyici olmanın yanında vergi cennetlerine sermaye kaçışını teşvik etmiştir (Scheuer ve Slemrod, 2021:211). Fransa'da Devrim sonrası servet yerine gelire dayalı vergilendirmeye başlanmasında keyfi vergi istisnalarının neden olduğu adaletsizlik yatmaktadır (Hongler ve Mauchle, 2020:645). Dolayısıyla vergiden istisna varlıkların kapsamının genişletilmesinin servet vergisinin temel gerekçesini (adaleti sağlama) ciddi anlamda zedelediği bir gerçektir.

Vergi Değeri

Varlıkların değerlendirme tarihindeki rekabetçi piyasa değerini ifade eden "açık piyasa değerlemesi", birçok cari/eski servet vergisinde kullanılan birincil araçtır ve vergi politikası literatüründe genel destek bulmuştur (Meade vd., 1978:355; OECD, 2018:85; Advani vd., 2020:55; Saez ve Zucman, 2019a:15; Tippet vd., 2021:6; Andrew, vd., 2022:3; Kapeller vd., 2021:22). Açık piyasa değerlendirme diğer bazı vergilerde (emlak, veraset, sermaye kazançları vergisi gibi) zaten kullanılmaktadır. Dolayısıyla bilinen bir uygulamanın servet vergisi için zorluğu, bazı varlıkların değerlendirme kolay iken, bazılarının ise doğrudan bir devlet kurumu tarafından yapılmadığı sürece profesyonel değerlemeyi gerektirecek olmasıdır (Advani vd., 2020:56). Ancak günümüzde teknoloji sayesinde (emlak değerlendirme siteleri gibi) bilgiye erişim kolaylaşmış ve değerlendirme daha az maliyetli bir hale gelmiştir (Daly vd., 2021:616).

Varlıklar piyasa değerleri ile değerlendirilirken, değerlendirme anlaşmazlıklarını önlemek için matrahın piyasa değerinin belli bir oranı ile sınırlandırılması ve ayrıca varlıkları elde tutmak ve idame

ettirmek için gerekli maliyetlerin de dikkate alınması uygun olacaktır. Örneğin Kolombiya'da¹⁰ gayrimenkullerde kadastro değeri açık piyasa değerlerinin %60-70'ine karşılık gelmektedir (Velez ve Mahecha, 2018:10). Nadir ticareti yapılan ve dolayısıyla değer tespiti güç olan varlıklar için (sanat eserleri, mücevher gibi) piyasa değeri yerine, sigorta değerinin kullanılması mümkündür (OECD, 2018:86). Değerlemeyi kolaylaştırmak için bazı spesifik varlıkların değeri birkaç yıl için sabit (Fransa'da mobilya için üç yıl gibi) kabul edilebileceği gibi, toplam servetin yeniden değerlemeden önceki birkaç yıl için sabit vergilendirilmesi de bir diğer seçenektir (Daly vd., 2021:622-623).

Uygulamada değerlendirme tarihleri değişmektedir. Bazı ülkeler genel bir kural olarak 1 Ocak'ta değerlemeyi (Fransa ve Norveç gibi), diğerleri ise yılsonunda değerlemeyi (İspanya, İsveç ve İsviçre gibi) kullanmaktadırlar (OECD, 2018:86; Ramallo, 2020:5). Ancak bu varlıkların sadece belirli bir andaki değerini yansıtmaktadır. Dolayısıyla start-up şirketler gibi ciddi dalgalanmalara açık varlıklar açısından oldukça sorunludur. Bir başka ifade ile anlık değerlemede yıl içi dalgalanmalar düşük ve aşırı değerlemelere yol açarak yatay eşitsizliğe neden olabilecektir (Daly vd., 2021:622-23). Bu nedenle değerlendirme tarihinden hemen önce varlıkların değerinin suni olarak düşürülmesini önleyici kurallar getirilmesi gerekmektedir¹¹.

İstisna Eşikleri

Geçmiş ve mevcut tüm servet vergileri, eşitliği sağlamak adına belirli bir eşik altındaki serveti istisna tutmakla birlikte, ülkeler arasında önemli farklılıklar vardır. Fransa ve İspanya'da eşik yüksek belirlenerek verginin kapsamına sadece en yüksek servetliler alınmıştır. Fransa en yüksek eşiklerine sahip olup, net serveti 1,3 milyon Euro ve üzeri olan mükellefleri (2017 yılı itibarıyla 360.000 kişi) vergilendirmiştir. Diğer ülkelerde, vergi daha geniş bir mükellef yelpazesine uygulanmaktadır. Örneğin İsviçre'de eşikler nispeten düşük olup, vergi sadece en üst sınıfı değil orta sınıfın da büyük bir bölümünü etkilemektedir. Bu kısmen İsviçre vergi sisteminin farklı özelliklerinden kaynaklanmaktadır. İsviçre'de sermaye kazançlarından (menkul kıymet satıcıları hariç) gelir vergisi alınmaması, temettü yerine sermaye kazançlarını daha cazip kılmaktadır. Ebeveynlerden çocuklara doğrudan yapılan bağışlar ve miras çoğu kantonda veraset vergisinden istisnadır. Dolayısıyla İsviçre'de net servet vergisi diğer ülkelerde yaygın olan diğer vergilerin yerini almıştır. İsviçre'de ayrıca yabancılar birçok Kantonda herhangi bir ücretli iş yapmadıkları sürece sadece yaşam standardına dayalı götürü bir vergi ödemektedir. Ancak yüksek servetlilerin düşük vergi yükünden yararlanmasına yol açan bu alternatif rejiminin kuralları yakın zamanda sıkılaştırılarak 5.000'den az kişiyi etkiler hale getirilmiştir (Scheuer ve Slemrod, 2021: 214; OECD, 2018:79; Perret, 2021:542; Chamberlain, 2021:604; Hongler ve Mauchle, 2020:646).

Eşiklerdeki farklılıkların bir yansıması olarak servet vergisine tabi mükellef sayıları da değişmektedir. Fransa'da 2016 yılında mükelleflerin sadece %1'i net servet vergisine tabi tutulmuştur. İspanya'da 2007-2015 döneminde mükellef sayısında önemli bir azalma (981.498 kişiden 188,680 kişiye) olmuştur. Buna karşılık düşük eşik uygulayan Norveç'te net servet vergisine tabi mükellef sayısı 2016 yılı itibarıyla toplam mükelleflerin %11'i şeklinde oldukça yüksektir. Net servet vergisine tabi mükellef sayısının en yüksek olduğu ülke (2016 yılı itibarıyla

¹⁰ Kolombiya'da 2002'den itibaren yeniden servet vergisi alınmaktadır. Vergi iki taksitte ödenmektedir ve ödeme kolaylığı için likit varlıklara odaklanmıştır. Bazı sorunlara rağmen (borcun fazla tahmin edilmesi ve gayrimenkulleri düşük değerlendirme gibi) vergiden beklenen gelir sağlanmaktadır (Aroop vd., 2021:17).

¹¹ Bir görüşe göre bir kişinin servetini değerlendirme tarihinden önce azaltması ve daha sonra yasal olarak eski haline getirmesi oldukça zordur. Dolayısıyla değerlendirme tarihinden hemen önce değerinin manipüle edilebileceği ile ilgili bu tür endişeler çok da gerçekçi değildir (Advani vd., 2020:55).

5.150.529 hane) İsviçre'dir. Mükellef sayılarındaki bu farklılıklar aynı zamanda ülkelerdeki servetin dağılımını da yansıtmaktadır (OECD, 2018:81-82).

Tablo 3. Avrupa Servet Vergileri: Eşik ve Oranlar

Ülke	Yürürlükte olduğu yıllar (1)	GSYİH İçerisindeki Payı (2)	En yüksek marjinal oranlar		İstisna eşikleri (Euro)		Marjinal oran sayısı (5)
			En yeni (3a)	Geçmiş (3b)	Tek (4a)	Evli (4b)	
Avusturya	1954-1994	%0,14	%1,00	%1,00	Yok	Yok	1
Danimarka	1903-1997	%0,06	%0,70	%2,20	320,657	641,314	1
Finlandiya	1919-2006	%0,08	%0,80	%1,00	250,000	500,000	1
Fransa	1982-1986, 1989-2017	%0,22	%1,50	%1,80	1.300.00	1.300.000	5
Almanya	1952-1997	%0,11	%1,00	%2,50	61,355	122,710	1
İzlanda	1096-2006, 2010-2015	%0,48	%2,00	%2,00	473,248	630,997	2
İrlanda	1975-1978	%0,10	%1,00	%1,00	88,882	126,974	1
Lüksemburg	1934-2006	%0,55	%0,50	%0,50	2,500	5,000	1
Hollanda	1965-2001	%0,18	%0,70	%0,80	90,756	113,445	1
Norveç	1892-devam ediyor	%0,45	%0,85	%1,10	157,833	315,666	1
İspanya	1977-2008, 2011-devam ediyor	%0,18	%0-%3,75	%3,75	400,00-700,000	800,000-1.400.000	8
İsveç	1947-1991; 1991-2007	%0,19	%1,50	%4,00	166,214	221,619	1
İsviçre	(1840-1970)-devam ediyor	%1,08	%0,1-%1,1	%3,72*	25,380-116,250	51,150-232,500	1-1,000

Notlar:

(1): Fransa, 2017'de servet vergisinin yerine gayrimenkule dayalı bir vergi getirmiştir. İzlandalılar 1096'dan itibaren servet üzerinden %1 vergi (aslında, %10 getiriye uygulanan %10'luk bir vergiye dayalı bir ondalık sistem) ödemeye başlamışlardır. İsveç 1991'de büyük bir değişiklik yapmıştır. İsviçre'nin kantonları, vergiyi kademeli olarak uygulamaya koymuş ve 1970 yılına kadar tamamen benimsemiştir.

(2): Değer, servet vergisi uygulamaya devam eden ülkeler için 2018 yılına ve servet vergisi uygulamayan ülkeler için de en son aktif olarak uygulandığı yıla aittir.

(3): İspanya'da merkezi en yüksek oranı %2,5'tir. Bazı bölgeler daha yüksek oranlar (Extremadura %3,75 gibi) uygularken, diğerleri daha düşük oranlar (Madrid %100 vergi kredisi ile %0 efektif oran gibi) uygulanmaktadır. Oranlar İsviçre kantonlarında farklılık göstermektedir. * 1942'de tüm kantonlarda ortalama en yüksek marjinal oran %3.72'dir. Bu, başka yıllardaki kanton ve belediye oranlarının toplamından daha yüksektir.

(4): Avusturya'nın belirli bir eşiği bulunmamasıyla birlikte dolaylı olarak 11.000 Euro'nun altındaki servet vergilendirilmemiştir. Danimarka'nın eşikleri 31.12.1996 döviz kuru üzerinden Euro'ya çevrilmiştir. Lüksemburg'un kişi başı istisna eşiği 2.500 Euro'dur. Finlandiya ve İspanya'da vergi mükellefleri bireysel olarak vergilendirilmektedir. İspanya'da bireysel eşik 700.000 Euro'dur. Bazı bölgelerin daha düşük eşikler (Aragon 400.000 Euro ve Katalonya 500.000 Euro dahil) vardır. Eşikler, İsviçre kantonlarında farklılık göstermektedir.

(5): İsviçre/Basel'de her 1.000 CHF için 1 milyon CHF'ye kadar artan oranlı bir tarife vardır.

Kaynak: (Scheuer ve Slemrod, 2021:212-213).

Servet vergisinde yüksek eşikler, genellikle adalet açısından savunulmaktadır. Bu sayede yaşamsal tasarrufların vergilendirilmesi engellenmiş olacaktır. Gelir açısından bakıldığında, servet yüksek gelirlielerin elinde yoğunlaştığı için yüksek eşik, vergi tabanının geniş olması şartıyla, yüksek bir getiri sağlayacaktır. Bunun için eşiklerin enflasyona karşı belli aralıklarla gözden geçirilmesi gerekmektedir. Yüksek eşik uygulaması düşük servetlileri varlıklarını değerlemek zorunda bırakmayacağı için uyum maliyetlerini de azaltacaktır. Buradaki temel argüman yüksek bir eşiğin belirli varlıklara ayrıcalık tanınmasını azaltacağı olmakla birlikte, uluslararası deneyimler (birçok ülkenin konutlara benzer ayrıcalıklar tanınması gibi) bunu aksini göstermektedir. Dolayısıyla özellikle yüksek servet sahiplerinden gelen baskılar, gerçekte yüksek

eşiklerin geniş bir vergi tabanı oluşturmasını zorlaştırmaktadır (Chamberlain, 2021:604; OECD, 2018:79; Stuart ve Miller, 2021:481; Saez ve Zucman, 2019b:503).

Bir diğer seçenek, servet vergisinde düşük bir istisna eşiği uygulamaktır. Bu servetin eşler/çocuklar/tröstler gibi farklı kişi ve kuruluşlar arasında bölünmesi teşvikini azaltacak ve de karmaşık ve bazen etkisiz vergiden kaçınma önlemlerine ihtiyaç bırakmayacaktır. Çünkü eşik yükseldikçe serveti bölme/parçalanma daha büyük bir sorun haline gelmektedir. Bir başka ifade ile servet vergisinde düşük istisna eşikleri serveti aile üyeleri arasında bölme teşvikini azaltmaktadır. Ancak düşük istisna eşiğinin de iki büyük maliyeti vardır. İlk ödeme endişesi olup vergiyi karşılamak için varlıkları satma olasılığı artacaktır. İkincisi, daha fazla mükellefin kapsama girecek olmasıdır. Bu da idari maliyetleri daha da yükseltecektir (Burgherr, 2021:696; Tippet vd., 2021:8; Chamberlain, 2021:604; Advani vd., 2020:79; Aroop vd., 2021:6).

Vergi Oranları

Genel olarak servet vergisi oranları düşük tutulmalıdır. Bu, sermaye gelirinin yüksek seviyelerinde yüksek oranlar uygulandığı sürece sermaye üzerindeki toplam vergi yükünü sınırlandıracaktır. Daha fazla adaleti sağlamak için vergi artan oranlı olmalıdır. Servet vergisinde artan oranlı bir yapı düşük servetlilerden daha az vergi talep edilmek suretiyle likidite/ödeme endişesini azaltacaktır. Ayrıca enflasyondan kaynaklanan getirileri hariç tutmak için vergi oranlarının enflasyona endekslenmesi uygun olacaktır. Buna karşılık sabit vergi oranı uygulamak özellikle düşük getirili varlıkları elinde tutan düşük servetlileri cezalandırabilmektedir (OECD, 2018:87; Advani vd., 2020:74; Saez ve Zucman, 2019b:463).

Servet vergileri genellikle sabit oranlı (Avusturya, Almanya, İrlanda, Lüksemburg, Hollanda, Norveç ve İsveç) ya da toplam net servetle birlikte artan (Fransa, İspanya ve İsviçre) oranlıdır. En düşük marjinal vergi oranları genellikle % 0,2-% 1,5 arasında, en yüksek marjinal vergi oranları genellikle % 0,5-% 2,5 arasında değişmektedir (Bkz., Tablo 3). Yüksek oranlar tipik olarak yüksek eşiklerle ilişkilendirilmektedir (OECD, 2018:87; Perret, 2021:544; Scheuer ve Slemrod, 2021:210; Kapeller vd., 2021:8; Ramollo, 2020:5).

Servet vergisi oranlarında 2000'li yıllardan itibaren genel bir düşme eğilimi hakimdir. İsviçre'de vergi indirimleri en çok vergi rekabetinin yoğun olduğu merkezi kantonlarda olmuştur. Bununla birlikte, yüksek vergili batı kantonları, servet vergisi oranlarında fazla bir değişikliğe gitmemiştir. Fransa'da 2017'deki en yüksek vergi oranı 2000'li yılların başındaki orandan daha düşüktür. Norveç'te, servet vergisi yükünü azaltmak için vergi oranı 2013'te %1,1'den % 0,85'e (eşikte kademeli artışlar ve değerlendirme kurallarındaki değişikliklerle birlikte) düşürülmüştür. Diğer yandan İspanya'da merkezi hükümet 2002 yılından beridir servet vergisi tarifelerini değiştirmemiştir (OECD, 2018:87; Perret, 2021:544).

Vergi oranlarının nispeten yüksek olduğu ülkelerde (İspanya ve Fransa gibi) istisna eşikleri de yüksektir. Ancak bu her ülke için geçerli değildir. Örneğin Norveç'te düşük bir istisna eşiği ve nispeten yüksek bir vergi oranı vardır. Bu da Norveç servet vergisini gelenekselin dışına çıkarmaktadır. Diğer ülkeler ile karşılaştırıldığında Norveç'te orta servet grubunun vergi yükününün daha yüksek olduğu görülmektedir (OECD, 2018:82).

Vergi Üst Sınırı

Servet vergilerinin genel özelliklerinden biri tavan hükümleri ya da vergi üst sınırlarıdır. En yaygın olanı toplam vergi yükümlüğüne gelirin maksimum oranı şeklinde bir sınır koymaktır. Buradaki amaç mükelleflerin makul olmayan yüksek vergi yüklerini sınırlandırmak ve vergiyi

ödemek için varlığı satmak zorunda (özellikle emekliler, çiftçiler ve yeni işler gibi) bırakmamaktır (Chamberlain, 2020:17). Diğer yandan servet vergisinin ayırıcı özelliği nispeten az gelir beyan eden yüksek servetli kişileri vergilendirmektir. Başka bir ifadeyle servet vergisinin temel motivasyonu yüksek refah düzeyine sahip kişilerin gelirlerine bakılmaksızın biraz daha fazla vergi ödeyebilecekleri algısıdır.

Bazı ülkeler gelire dayalı üst sınırlar kullanmaktadır, yani yükümlülüğü gelire göre sınıflandırmaktadırlar. Fransa'da vergi, elde edilen gelirin %75'i ile ve İspanya'da ise vergiye tabi gelirin %60'ı ile sınırlandırılmıştır. Eğer bu miktarı aşarsa, mükellefin servet vergisi borcu aşan bu miktar kadar azalmaktadır. İsviçre'de 26 kantonun 7'si net servet vergisine; toplam vergiye tabi gelirin ya da toplam net servetin bir yüzdesi olarak sınır koymaktadır. Buna karşılık Norveç'te vergi üst sınırı uygulaması bulunmamaktadır (OECD, 2018:88; Chamberlain, 2020:17; Advani vd., 2020:63).

Servet vergisini bu şekilde vergiye tabi gelire bağlamak pratikte potansiyel geliri azaltmaya ek olarak vergiden kaçınmak için de önemli fırsatlar doğurmaktadır (Advani vd., 2020:63). Örneğin Fransa'da mükellefler hayat sigortası poliçelerine yatırım yaparak yükümlülüklerini azaltabilmektedir. Banka mevduat hesapları servet vergisi matrahına dahil edilmekte ve kazanılan faiz de ayrıca gelir olarak gelir vergisine tabi tutulmaktadır. Buna karşılık bu tasarruflar bir sigorta hesabında tutulursa, sigorta poliçesinin değeri genel olarak verginin hesaplanmasında dikkate alınsa da, çekilene kadar gelir doğmuş sayılmamaktadır. Vergi üst sınırlarını kullanarak bu şekildeki vergi planlama davranışlarından kaçırılmasını önlemek için güvenlik önlemleri (İspanya'da servet vergisine aynı zamanda %20 alt sınır getirilmesi gibi) gerekmektedir (OECD, 2018:88-92; Chamberlain, 2020:17).

Vergi üst sınırlarının ayrıca dikkate alınması gereken bir takım gerçek etkileri de vardır. Mükellefiyeti sınırda ya da sınırın üstünde olan sabit gelirliler için, daha fazla servete sahip olmak daha fazla mükellefiyet doğurmazken, mükellefiyeti sınırda ya da sınırın üstünde olan sabit servetliler için, gelirdeki bir artış vergi üst sınırının nominal miktarını artırarak gelir ve servet vergisi mükellefiyetini artıracaktır. Böylece çalışarak ya da diğer gelir getiren faaliyetlerde bulunarak daha fazla gelir elde eden mükellefler için büyük bir ayrımcılığa yol açacaktır. Bu nedenle servet vergisi doğru tasarlanırsa (yüksek bir eşik belirlenmesi, taksitle ve düşük faizle ödeme kolaylıkları sağlanması gibi) rasyonel olmayan yükümlülük üst sınırlarına da ihtiyaç kalmayacaktır (OECD, 2018:92; Advani vd., 2020:63).

Verginin Beyanı

Servet vergisi genel olarak beyana dayalıdır. Bununla birlikte beyan prosedürü ülkeden ülkeye farklılaşmaktadır. Birçok ülkede mükellefler gelir vergisinden ayrı olarak bir servet vergisi beyannamesi doldurmaktadır. Ancak servet vergisi beyannamesi gelir vergisi beyannamesi ile birleştirilmektedir. Fransa'da vergiye tabi net serveti 1,3 ve 2,57 milyon Euro arasında olan mükellefler varlıklarını gelir vergisi beyannamesi ile birlikte bildirilmektedir. Toplam net serveti 2,57 milyon Euro'nun üzerinde olanlar ise ayrı bir servet vergisi beyannamesi vermek zorundadır. Norveç'te ve İsviçre'de, servet vergisi beyannamesi ayrıca gelir vergisi beyannamesi ile birleştirilmektedir. Burada önemli olan beyannameler ayrılrsa bile, aynı zamanda verilmeleridir. Bu uygunluklarını doğrulamak için servet vergisi beyannamesinin gelir vergisi beyannamesi ile çapraz kontrolünü ve her iki vergiye ilişkin denetimler için bilgi edinilmesini sağlayacaktır (OECD, 2018:89; Meade vd., 1987:356).

Servet vergisinin beyanında iki temel endişe; düşük değerlendirme ve varlıkların bildirilmemesi olacaktır. Ancak bu eğilim beyana dayalı diğer vergilerden daha yüksek görünmemektedir. Bu

noktada üçüncü taraf raporlaması ve uluslararası bilgi alışverişi servet vergisinde de hedeflere ulaşmak için önemlidir (Advani vd., 2020:70). Norveç örneğinde olduğu gibi üçüncü taraf raporlamasını otomatikleştiren ve dosyalamayı kolaylaştıran bir dijital altyapı oluşturulması, uyumu basitleştirmeye ve idari maliyetleri hafifletmeye yardımcı olmaktadır (Burgherr, 2021:696). Başarılı bir gelir vergilemesinde olduğu gibi, işverenler ve finans kurumları gibi üçüncü şahıslar tarafından yapılan bildirimler (finansal kurumlardan yılsonunda varlıklarının değerini gösteren raporlar alınması gibi) kişisel beyanı minimuma indirecektir (Saez ve Zucman, 2019a:15). Ayrıca, uluslararası kara para aklama, terörün finansmanı ve organize suçla mücadele için halihazırda kullanılan ağlardan, araçlardan ve tekniklerden de yararlanılmalıdır. Denetimlerde; mükellefin özellikleri, beyannamede toplanan bilgiler ve harici istihbarat (üçüncü taraf raporlama gibi) dahil olmak üzere çeşitli riski değerlendirme yöntemleri kullanılmalıdır. Ayrıca, denetimler veri analitiği tarafından (beyannameleri analiz etmeye yönelik makine öğrenme yöntemleri) daha fazla desteklenmelidir (Çelikkaya, 2022:8-9). Servet vergisi gibi nispeten büyük bir vergi borcu için, İdarenin denetime önemli kaynak ayırması da gerekmektedir (Advani vd., 2020:70-71).

Servet vergisini toplamanın idari maliyetleri önemli bir sorundur. Örneğin 1979'da kaldırılan İrlanda servet vergisi gelirin dörtte birine eşit işletme maliyetlerine sahip olduğu için eleştirilmiştir. Bu endişeler halen geçerliliğini korumaktadır (Advani vd., 2020:72; Burgherr, 2021:696). Ancak servet vergisinin tasarımına bağlı olarak idari maliyetleri de düşecektir. Bu kapsamda; yüksek bir istisna eşiği, değerlendirilmede uygun yöntemlerin belirlenmesi ve dijital bir alt yapının kurulması idari maliyetlerin düşürülmesinde etkili olacaktır.

Verginin Ödenmesi

Servet vergisinde ödeme/likidite sorunları en büyük endişelerden biridir. Verginin, kişinin gelirinin büyük bir bölümünü oluşturması durumunda varlıklarının bir kısmını satmaya zorlanabileceğine dair yaygın bir endişe vardır. Ancak bu kişinin nispeten az likit varlıklara sahip olduğu (yani servet bakımından zengin-nakit yönünden fakir) özel bir durumu ifade etmektedir. Böyle bir durumda nispeten küçük bir vergiyi ödemek için daha büyük likit bir varlığın (ev, çiftlik, hisse gibi) satılması gerekecektir. Endişenin derecesi ise belirlenen oran ve eşiklere bağlıdır. Oranın yükseltilmesi ödeme sorunu yaşayacak kişi sayısını, eşik düşürülmesi ise verginin tahsil edildiği servet miktarını artıracaktır. Bununla birlikte oran ve eşik ne olursa olsun gerçekten zorluklara neden olabilecek bu endişelere çözüm bulunmak zorundadır (Advani vd., 2020:61-62; Tippet vd., 2021:7; Aroop vd., 2021:18).

Bu endişenin üstesinden gelebilmenin iki yolu; varlık satılana kadar verginin ertelenmesine ya da birkaç yıla yayılı olarak ve düşük faizle ödenmesine izin vermektir. Öte yandan, standart ödeme süresini çok uzatmanın riskleri vardır. Bu; lobi yapma olasılığını artırır, vergiyi ötelere, istisnai bir krize anında yanıt vermeyi güçleştirir. Mükellefler isterlerse vergi borcunu tek seferde ödeme seçeneği de olmalıdır. İlaveten aşağıda ayrıntılı olarak açıklanacağı üzere emeklilik hakları için de emeklilik hakları netleşene ya da emeklilik yaşına ulaşana kadar (hangisi erkense) emeklilik servetlerine atfedilen verginin ertelenmesi mümkündür (Advani vd., 2020: 65). Ancak erteleme ya da taksitle ödeme seçenekleri servet vergisi uygulamalarında oldukça nadirdir. Örneğin İspanya'da servet vergisine özgü olmamakla birlikte vergilerin taksitlendirilmesi ya da ertelenmesine genel vergileme ilkeleri çerçevesinde izin verilmektedir (OECD, 2018:89).

SERVET VERGİSİNDE DEĞERLEME SORUNLARI

Varlıkların değerinin piyasa işlemlerine referansla belirlenmesi genel olarak kolay olmakla birlikte belirli varlıklar için oldukça sorunludur. Örneğin hisse fiyatlarındaki orantısız hareketler, büyük blok hisse fiyatlarındaki farklılıklar, söylentiye dayalı fiyat dalgalanmaları, piyasa değerini etkilemektedir. Ayrıca kişilerin isteklilik derecesindeki farklılıklar bazı varlıkların (konut gibi) fiyatında bir günden diğerine farklılıklara yol açabilmekte ve dolayısıyla değerlemeyi etkilemektedir. Benzer şekilde nadir ticareti yapılan varlıkların (sanat eseri, mücevher gibi) piyasa değerini belirlemek güçtür (Meade vd., 1978:355; OECD, 2018:85; Edizdoğan ve Çelikkaya, 2021:287; Daly vd., 2021:648; Perret, 2021:552; Kapeller vd., 2021: 7; Advani vd., 2020: 56). Bu nedenle birçok ülke değerlendirme zorluğu yaşanan belirli varlık türleri için ayrıcalıklar veya açık piyasa değerinden indirimler sağlamaktadır. Bunun bir sonucu olarak vergi matrahları aşmakta, tasarruf araçlarının seçimi değişmekte ve vergiden kaçınma/kaçakçılık fırsatları ortaya çıkmaktadır.

Emeklilik Hakları

Emeklilik hakları, likidite endişeleri, idari ve politik nedenler gibi ciddi endişelerle genellikle vergi matrahının dışında tutulmaktadır. Örneğin Fransa, Almanya, Hindistan, İtalya, Norveç, İspanya ve İsviçre’de, emeklilik hakları yıllık servet vergisi matrahına dahil değildir. Sadece İrlanda’da mali krizin ardından emeklilik fonları tek seferlik servet vergisinin matrahına dahil edilmiştir (Advani vd., 2020:51).

Emeklilik haklarının vergiden istisna edilmesinin temel gerekçesi tasarrufu teşviiktir. Emeklilik tasarrufları kriz zamanlarında devlete bağımlılığı azaltmaktadır (Rowlingson vd., 2021:442). Bir diğer gerekçe bireyleri henüz kontrollerinde olmayan bir gelir üzerinden (emekliliğe hak kazanmadan ölme riski gibi) vergilendirmemektir (Perret, 2021:549). Son bir gerekçe de gerçekleşmemiş bir varlığın vergisini ödeme güçlüğüdür (Meade vd., 1978:355; Advani vd., 2020: 51). Uygulamada bazı hükümetler kamunun yükünü hafifletmek için genellikle özel emeklilik tasarruflarına vergi teşvikleri dahi sağlamaktadır (Perret, 2021:549).

Diğer yandan emeklilik haklarına muafiyet tanınması servet vergisinin etkinliğini zayıflatacaktır. Bireyler yatırımlarını rant arayışı amacıyla yeniden yapılandıracağı için, yatırımların yanlış tahsisine ve idari sorunlara yol açacaktır. Örneğin Güney Afrika’da emeklilik fonlarına tanınan ayrıcalık servetin önemli bir kısmı bu tür fonlarda tutanlar için görece bir vergi cennetine dönüşmüştür (Aroop vd., 2021:15). Emeklilik haklarının vergiden istisna tutulması; cazip emeklilik ayrıcalıkları tanınan ve tanınmayan mesleklerde çalışanlar ve emeklilik tasarruflarına yeterince teşvik sağlanmayan serbest çalışanlar arasında telafisi mümkün olmayan eşitsizliklere yol açacaktır (Meade vd., 1978:354).

Dolayısıyla eşitlik açısından emeklilik haklarının değerinin vergiden istisna edilmemesi gerekmektedir. Bu noktada vergileme için emeklilik hizmeti sağlayıcılarından yardım alınabilir (Daly vd., 2021:628). Diğer yandan ödeme endişelerini gidermek için emeklilik hakları ilgili vergi ödeme zamanlarının özel olarak düzenlenmesi mümkündür. Böylece emeklilik serveti istisna edilmek yerine bir tür vergi ertelemesinden yararlandırılarak orta yol (uygun bir çözüm) bulunmuş olacaktır (Advani vd., 2020:51).

Birincil Konutlar

Sahibi tarafından kullanılan ana konutlar için sıklıkla ayrıcalıklı değerlendirme hükümleri uygulanmaktadır. Örneğin İrlanda, Hindistan ve Venezüella’da ana konutlara tam istisna

uygulanmaktadır. Geniş tabanlı servet vergisi ile dikkat çeken İsviçre bile ana konutları piyasa değerinin % 60'ı oranında vergilendirilmektedir. Norveç'te indirim oranı daha yüksek olup ana konutlar piyasa değerinin %25'i üzerinden değerlendirilmektedir. Fransa'da ana konutun değerinin %30'u oranında ve İspanya'da 300.000 Euro'ya kadar vergi indirimi sunulmaktadır. Arjantin, değeri 18 milyon ARS'yi (yaklaşık 200.000 paund) aşmayan ana konutları vergi dışında tutmaktadır (Daly vd., 2021: 628-29; OECD, 2018:83; Perret, 2021:550; Advani vd., 2020:51; Ramollo, 2020:5).

Bu teşviklerin oldukça yaygın kullanımı değerlendirme ile ilgili endişelerden ziyade; siyasi, tarihi, ideolojik ve kültürel faktörlerden ve ödeme endişelerinden kaynaklanmaktadır. Haklı gerekçelerden biri asıl serveti oturan konuttan oluşan orta sınıfa yük bindirmemektir. Ayrıca oturan konutların vergi ödeme kapasitesi sınırlıdır. Bu durumda ana konutların vergilendirilmesi sosyal açıdan sorumlu davranışları cezalandırmak anlamına gelecektir. Konut sahiplerini kontrolleri dışında oluşan bir kazanç için (gayrimenkulün değerindeki zaman içindeki artışlar) vergilendirmek adil değildir (OECD, 2018:83; Advani vd., 2020:51; Rowlingson vd., 2021:442; Perret, 2021:550; Aroop vd., 2021:5).

Diğer yandan servet vergisinin doğası gereği ana konutların da vergi matrahına dahil edilmesi ancak ödenmemiş ipotek tutarının indirilmesine izin verilmesi gerekmektedir. Bu sayede yeni ev alanların vergisi nispeten düşük olacaktır. Birincil konutlar insanların çok çalışarak yaptıkları bir birikim olduğu için, pratikte bir finansal yatırım (servet) olarak görülmemektedir. Ancak konutlara ayrıcalık tanımak, evi olmayan ve geleceği için para biriktiren ya da normal bir evde yaşayarak bunun yerine emekliliği için daha fazla para biriktiren veyahut ta kirada oturanlar açısından adaletsizliğe yol açacaktır. Bir başka ifade ile oturan konutlara muafiyet tanınması konut sahipleri ile servetlerini diğer alanlara yatırmayı tercih eden kişiler arasında telafisi imkansız bir eşitsizliğe yol açacaktır (Advani vd., 2020:51-52; Meade vd., 1978:354; Daly vd., 2021:626). Ayrıca, günümüzde teknoloji sayesinde değerlendirme sorununu büyük ölçüde azaltmıştır. Tapu Sicilinde kayıtlı geçmiş bilgiler değerlendirme amaçları için oldukça faydalıdır. Konut Değerleme Ofisleri de değerlemeyi çoğu kişi için bir sorun olmaktan çıkartacaktır (Saez ve Zucman, 2019a:19; Aroop vd., 2021:16). Daly vd., 2021: 629-630).

Netice itibariyle ana konutların da tahmini piyasa değeri ile değerlendirilmesi uygun olacaktır. Avusturya bunun için kadastro değerlerini esas almaktadır. İspanya üç değerden (kadastro değeri, idarece belirlenen değer, satın alma değeri) en yüksek olanı tercih etmektedir. Fransa, net servet vergisi için piyasa değerini, emlak vergisi (taxe fonciere) için kadastro kira değerlerini kullanmaktadır (OECD, 2018:85-86; Çelikkaya, 2020:244).

Ticari Varlıklar

Yıllık servet vergisi olan ülkelerde ticari/finansal varlıklar genellikle vergiden hariç tutulmakta veya uygun değerlendirme rejimleri uygulanmaktadır. Örneğin Fransa, İspanya, İsveç ve Cezayir'de, işletmenin bazı şartları yerine getirilmesi şartıyla¹², ticari varlıklar veriden tamamen muafır. Bazı ülkeler (Almanya, İrlanda, Lüksemburg, Norveç, Arjantin) ise tercihlili değerlendirme, kısmi istisna, belirli varlıkların hariç tutulması ya da düşük vergi oranı gibi ayrıcalıklar sunmaktadır. Örneğin İrlanda, üretken varlıkların piyasa değerinin % 20'si (oteller için % 30) oranında indirim yapmaktadır. Arjantin'de mukim şirketlerdeki hisseler hissedarların elinde vergiden muafır. Ticari varlıklara tanınan bu ayrıcalıklı muameleler, ödeme endişeleri ve değerlendirme zorlukları

¹² Bu şartlar; gerçek ekonomik faaliyetlerin yürütülmesi (İspanya, taşınır ya da sabit varlıkların yönetimi hariç); mükellefin yönetici olması; faaliyetin gelirin ana kaynağı olması; şirkette asgari hisse sahipliği (Fransa ve İsveç'te % 25; İspanya'da % 5) şeklindedir. (OECD, 2018:83; Advani vd., 2020:52; Perret, 2021:549).

temelinde haklı gösterilmekle birlikte genel bir uygulama olmayıp, Tablo 2'den de görüleceği gibi İsviçre bu gerekçelere direnen güzel bir örnektir (Advani vd., 2020:52; OECD, 2018: 83; Perret, 2021:549; Daly vd., 2021: 630).

Ticari varlıklar genellikle servet dağılımının en üstündekilerin elinde olduğu için, matraha dahil etmek ilkesel açıdan güçtür. Servet vergisinin yatırıma ayrılan fonları azaltacağı varsayılmaktadır (OECD, 2018:83). Ancak bu tür bir gelir etkisi başta kurumlar vergisi olmak üzere işletmeyi etkileyen tüm vergiler için de geçerlidir (Advani vd., 2020: 52). Bu yüzden yüksek servetlilerin finansal varlıklarının vergi dışında tutulması halinde, servet vergisi arzulan toplumsal etkisinin büyük bir çoğunluğunu kaybedecektir (Daly vd., 2021:630).

Ticari varlıkların da piyasa değeri ile değerlendirilmesi mümkündür. Büyük işletmelerdeki borsaya koteli hisseler için işletme düzeyinde profesyonel değerlemeler yapılabilir. Ülkeler, tipik olarak kapanış borsa değerlerini ya da yılsonundan önceki dönemdeki (Fransa, son 30 gün ve İspanya son çeyrek) ortalama ticari fiyatı kullanmaktadır. Bu durumda hesaplardaki dalgalanmaları dikkate alacağı için ortalama değerlerin kullanılması daha uygundur. Borsaya koteli olmayan hisselerde şüphesiz değerlendirme daha güç olup ülkelerin yaklaşımları farklılaşmaktadır. Fransa'da üç yöntem (varlıkların yeniden değerlemesinden sonraki matematik değer, dağıtılan karlara göre belirlenen getirinin değeri ve verimlilik değeri) vardır. Genel bir kural olarak şirketin değerlemesi bu üç farklı değerlerin bir bileşkesi ile sonuçlanmaktadır. İspanya'da en son denetlenen bilanço değeri kullanılmaktadır. Ancak eğer bilanço doğrulanmazsa ya da negatif denetim sonuçlarına ulaşırsa üç değerden (nominal değer, son bilançodan çıkan değer ya da son üç mali yıldaki ortalama karın %20 aktifleştirmesinden doğan değer) en yüksek olanına göre değerlendirme yapılmaktadır. Burada uygun olan hangi yöntem kullanılırsa kullanılsın kesinlik açısından tek tip bir yaklaşımın benimsemesidir. Ayrıca fikri mülkiyet ve uzun ömürlü varlıklarda içinde profesyonel değerlendirme uzmanlarının yardımıyla açık piyasa değerlemesi mümkündür. Bu noktada küçük işletmelerde yaygın olan insan sermayesini hariç tutmaktır. Diğer yandan insan sermayesini muaf tutmak yerine İsviçre'deki gibi defter değerine dayalı bir formül¹³ kullanılması daha gerçekçi olacaktır (OECD, 2018:86; Saez ve Zucman, 2019b: 483; Saez ve Zucman, 2019a:19; Kapeller vd., 2021:22; Daly vd., 2021:634; Scheuer ve Slemrod, 2021:209; Perret, 2021:552; Burgherr, 2021:696; Hongler ve Mauchle, 2020: 648).

Tarımsal Mülkler

Genellikle tarımsal mülkün matrahın dışında tutulması ya da tercihli vergi uygulanması tavsiye edilmektedir. Örneğin Fransa, tarım işletmelerini istisna kapsamında değerlendirmektedir. İrlanda'da tarımsal mülkler ve balıkçı tekneleri, piyasa değerinin % 50 altında değerlendirilmekte ya da 100.000 sterlinlik bir indirim uygulanmaktadır. Almanya tarımsal mülkleri potansiyel verime bağlı ayrı bir değerlemeye tabi tutmuştur ve tarım ve ormancılıkla uğraşan belirli kuruluşlara 100.000 DM özel ödenek verilmiştir. Hindistan, tarımsal varlıkları servet vergisinden muaf tutmuştur. Arjantin, bireylere ait arazilere muafiyet uygulamaktadır (Chamberlain, 2020:46; Daly vd., 2021:634).

Ancak, bu tür geniş muafiyet ve indirimleri genel olarak siyasi kaygular ve ödeme endişeleri ve özel olarak da değerlendirme zorlukları gerekçesiyle, haklı çıkarmak zordur. Günümüzde araziye değer biçmek zor olmakla birlikte pekâlâ mümkündür. Tapu Sicili bu konuda önemli bilgi

¹³ Bu yaklaşım değerlemede kazancın ağırlıklı ortalaması ile defter değerinin birleşimini esas almaktadır. Bununla birlikte defter değerleri, cari varlık değerlerini değil, orijinal maliyeti yansıtabileceğinden, kazançları ve defter değerlerini birleştiren bir formül, değeri belirlemenin kaba bir yoludur (Daly vd., 2021: 632)

sunmaktadır. Burada önemli bir sorun arazinin üzerindeki herhangi bir yapıdan ayrı olarak değerlendirilmesidir. Ancak bu tarım arazileri için daha az sorun teşkil edecektir. Danimarka ve çeşitli ABD ve Avustralya eyaletlerinde arazinin dönüm başına değerini belirleyen yöntemler hali hazırda başarılı bir şekilde uygulanmaktadır. Sonuçta, bir piyasa işlemleri yaklaşımı tarımsal mülkler açısından da makul bir değerlendirme yöntemidir. Bununla birlikte, tarımsal mülkiyetin değerlemesinde uzman görüşüne daha fazla ihtiyaç duyulacağı da bir gerçektir (Daly vd., 2021:635).

Miras Varlıkları

Sanat eserleri, antikalar, tarihi evler ve diğer miras varlıkları, değerlemelerinin zor olması nedeniyle Avrupa'da servet vergisine tabi tutulmamaktadır. Ancak Tablo 2'den de görüleceği gibi mobilya ve mücevherat için istisna uygulaması daha az yaygındır.

Burada yatay ve dikey adaletin sağlanması ile ulusal mirasın korunmasına yönelik kamu yararı arasında kurulması gereken zor bir denge vardır. Bu tür varlıkların servet dağılımının zirvesinde olanların ellerinde bulunma olasılığı göz önüne alındığında, bir dikey adalet sorunu ortaya çıkmaktadır. Bu nedenle bu tür mirasların muafiyet statüsü hakkında kesin bir değerlendirmede bulunmak güçleşmektedir. Birleşik Krallıkta 1974 tarihli taslak metinde bu tür varlıkların vergilendirilmesi uygun görülmele birlikte, bunun ulusal mirasın dağılmasına yol açabileceği ileri sürülmüştür (Advani vd., 2020:52). O dönemde Danimarka, İsveç ve Hollanda sanat eserlerini tamamen vergi dışında tutmuştur. Almanya ve Norveç'te ise veriye tabi tutulmakla birlikte, çok fazla sayıda eksik bildirim ve değer düşüklüğü gözlenmiştir (Daly vd., 2021:636; OECD, 2018:83; Perret, 2021:549).

Bu tür varlıkların değerlendirilmesi için farklı yöntemler mevcuttur. En basitinden yetkin değerlendirme uzmanlarının varlığın açık piyasada satılması durumunda alacağı fiyatı belirlemeleri mümkündür. Yaygın uygulama mevcut açık artırma tahminlerinin ortalamasının alınmasıdır¹⁴. Açık artırmalarla ilgili bilgiler geniş çapta rapor edilmektedir. Buradan hareketle ortalama müzayede fiyatının kullanılması mümkündür. Bu durumda bu tür varlıklar için son derece önemli olan bakım masraflarının piyasa değerine yansıtılması gerekmektedir. (Daly vd., 2021:636).

Bir diğer seçenek nadiren ticareti yapılan ve bu nedenle değerlemesi zor olan sanat eserleri ve yüksek değerli mücevherler için sigorta değerlerinin kullanılmasıdır. Bu değerler kolayca elde edilebilir ve böylece uyum ve idari maliyetleri azaltır. Ayrıca sigorta şirketleri tarafından bağımsız olarak doğrulandığı için, kötüye kullanılmaları da güçtür. (OECD, 2018:69; Saez ve Zucman, 2019a:22; Perret, 2021:552; Velez ve Mahecha, 2018:10). Ancak burada değerlemenin amacına bağlı olarak (kaybolan bir mücevheri telafisi gibi) farklı değerlerin ortaya çıkabileceği gerçeği de gözden kaçırılmamalıdır. Dolayısıyla nadir ticareti yapılan bu tür varlıklarda sigorta değerlerinin kullanılması halinde yatay eşitsizliği önleyecek birtakım önlemlerin de alınması gerekmektedir (Daly vd., 2021:637).

DEĞERLENDİRME ve SONUÇ

Tüm dünyayı etkileyen pandeminin neden olduğu kamu borç yükündeki artışlar ve yükselen servet eşitsizliği net servet vergisine olan ihtiyacı artırmıştır. Ekonomik kriz özellikle dar

¹⁴ Sanat eserlerinin değerinin tespiti bir bilim değil gerçekte bir sanattır. Dahası değerleri sık değiştiği için, vergi değerinin sürekli gözden geçirilmemesi halinde ciddi eşitsizlik sorunları doğabilmektedir (Edizdoğan ve Çelikkaya, 2022: 287). Ancak bu gerçek değerlendirme zorluklarını abartmak için kullanılmalıdır.

gelirliileri etkilediği için, emek ve tüketim vergilerini artırıcı vergi politikalarının uygulanması zor olduğu gibi, eşitlik perspektifinden de savunulması güçtür. Bu noktada servet vergisi uygun bir gelir kaynağı olacaktır. Burada temel endişe yüksek serveti olanların vergiden kaçınma fırsatlarının verginin temel gerekçesini zayıflatacak olmasıdır. Ancak 2008 yılında yaşanan küresel mali krizin ardından uluslararası şeffaflık konusunda yaşanan olumlu gelişmeler her türlü vergi kaçakçılığını daha zor hale getirmiştir. Servet aynı zamanda ödeme gücünün de iyi bir ölçüsü olup, bu açıdan bakıldığında daha fazla serveti olanların ekonomik kriz zamanlarında topluma ek bir katkıyı en iyi bir şekilde karşılayabilecekleri söylenebilir.

Bu noktada diğer vergilere alternatif olarak uygulanacak bir servet vergisinin kendisinden beklenen amaçlara ulaşabilmesi için taşınması gereken temel tasarım özellikleri şunlardır:

i) Verginin uygulanmasında ailenin ya da bireyin esas alınması mümkündür. Ailenin esas alınması halinde evli çiftlerde istisna eşiği iki kat olarak uygulanmalıdır. Bireyin esas alınması halinde ise özellikle bağış yoluyla edinilen varlıkların bağışlayanın servetine dahil edilmesi halinde sorun çözülmüş olacaktır.

ii) Matraha borçlar dışındaki neredeyse tüm özel mülkiyet biçimleri (emekli maaşı, sağlık ve sosyal güvenlik gibi devlet yardımları hariç) dahil edilmelidir. İdari yükü azaltmak, beyanı kolaylaştırmak ve profesyonel değerlemeye ihtiyaç bırakmamak için sadece düşük değerli kişisel ve ev eşyalarına istisna uygulanması mümkündür.

iii) Değerlemede açık piyasa değeri kullanılmalıdır. Değerlemesi sorunlu varlıkların da (emeklilik hakları, birincil konutlar, ticari varlıklar, tarımsal mülkler ve miras eserler) açık piyasa değeri ile değerlendirilmesi ve matraha dahil edilmesi gerekmektedir. Nadir ticareti yapılan varlıklarda ise alternatif olarak sigorta değerlerinin kullanılması uygun olacaktır.

iv) Yüksek bir istisna eşiği tercih edilmelidir. Bu durum servetin bölünmesi riskini artırmakla birlikte, mükellef sayısını azaltarak idare maliyetleri düşürecek ve ayrıca likidite endişelerini azaltacaktır. İdeal olan belirlenen eşiklerin enflasyona karşı yıllık olarak ya da birkaç yılda bir gözden geçirilmesidir.

v) Düşük ve artan oranlı (geçmiş ve cari uygulamalarda olduğu gibi %1 ve %2,5 arasında değişen) bir vergi tarifesi tercih edilmelidir. Ayrıca verginin ödenmesinde birkaç yıla yayılı (en fazla 3 yıl gibi) ve düşük faizli ödeme seçeneği getirilmelidir.

vi) Vergi üst sınırları kaldırılmalıdır. Yüksek bir istisna eşiği uygulanması ve verginin taksitle ödenebilmesi halinde bu tür önlemlere ihtiyaç kalmayacaktır. Aksi takdirde vergi planlaması davranışlarının önüne geçebilmek için güvenlik önlemlerine ihtiyaç duyulacaktır.

vii) Gelir ve servet beyanlarının aynı zamanda yapılması sağlanmasıdır. Bu çapraz kontrole ve etkin bir denetime imkan sağlayacaktır. Bu noktada üçüncü taraf raporlaması ve uluslararası bilgi alışverişinin geliştirilmesi hedeflere ulaşmada kilit rol oynayacaktır.

KAYNAKÇA

Adam, S. and Miller, H. (2021). The Economic Arguments for And Against a Wealth Tax, *Fiscal Studies*, 42: 457–483.

Advani, A., Chamberlain, E., and Summers, A. (2020). *A Wealth Tax for the UK*, Wealth Tax Commission Final Report, www.ukwealth.tax, (Erişim Tarihi: 09.06.2022).

Andrew, J., Baker, M., Cooper, C., and Tweedie, J. (2022). Wealth Taxes and The Post-COVID Future of The State, <https://doi.org/10.1016/j.cpa.2022.102431>, (Erişim Tarihi: 09.06.2022).

- Apostel, A., and O'Neil, D.W. (2022). A One-Off Wealth Tax for Belgium: Revenue Potential, Distributional Impact, And Environmental Effects", *Ecological Economics*, 96:1-12.
- Aroop, C., Czajka, L., and Gethin, A. (2021). A Wealth Tax for South Africa, *World Inequality Lab, Working Paper*, No: 2021/02: 1-32.
- Berg, K. and Hebous, S. (2021). Does a Wealth Tax Improve Equality of Opportunity? Evidence from Norway, *IMF Working Paper*, WP/21/85, March: 1-30.
- Boadway, R. and Pestieau, P. (2021). An Annual Wealth Tax: Pros and Cons, file:///C:/Users/iibf/Downloads/CORE_RP_3189.pdf, (Erişim Tarihi: 19.06.2022).
- Burgherr, D. (2021). The Costs of Administering a Wealth Tax, *Fiscal Studies*, 42: 77-697.
- Chamberlain, E. (2021). Who Should Pay a Wealth Tax? Some Design Issues, *Fiscal Studies*, 42: 599-613.
- Chamberlain, E. (2020). *Defining The Tax Base-Design Issues*, Wealth Tax Commission Evidence Paper, 8, London.
- Çelikkaya, A. (2022). Teknolojik Gelişmenin Vergi İdareleri ve Mükelleflere Etkileri Üzerine Bir Değerlendirme, *Vergi Dünyası Dergisi*, 488: 6-17.
- Çelikkaya, A. (2020). En Son Servet Vergisi Reformlarının Analizi, *Maliye Dergisi*, 178: 240-262.
- Daly, S., Hughson, H., and Loutzenhiser, G. (2021). Valuation For the Purposes of a Wealth Tax, *Fiscal Studies*, 42: 615-650.
- Edizdoğan, N. ve Çelikkaya, A. (2022). *Vergilerin Ekonomik Analizi*, Ekin Yayınevi, Bursa.
- Hongler, P. and Mauchle, F. (2020). Is Switzerland a Role Model for Wealth Taxes?, *Tax Notes International*, 97 (6): 645-653.
- Kapeller, J., Stuart, L., and Rafael, W. (2021), A European Wealth Tax for a Fair and Green Recovery, *ICAE Working Paper Series*, 129, 1-36.
- Krenek, A. and Schratzenstaller, M. (2018). A European Net Wealth Tax, *WIFO Working Papers*, 561: 1-24.
- Limberg, J. and Seelkopf, L. (2022). The Historical Origins of Wealth Taxation, *Journal of European Public Policy*, 29 (5): 670-688.
- Meade, J., Ironside, D., Avery Jones, J., Bell, L., Flemming, J., Kay, J.A., King, M., Macdonald, M., Sandford, C., Whittington, G., and Willis, J. (1978). *The Structure and Reform of Direct Taxation*, London: George Allen & Unwin.
- O'Donovan, N. (2021). One-Off Wealth Taxes: Theory and Evidence, *Fiscal Studies*, 42: 565-597.
- OECD. (2018). *The Role and Design of Net Wealth Taxes in the OECD*, 26, OECD Publishing Paris.
- Öz, E., Kutbay, H. ve Buzkıran, D. (2014). Türk Servet Vergisi Sistemine Modern Bir Yaklaşım, *Gümrük ve Ticaret Dergisi*, 4: 86-99.
- Perret, S. (2021). Why Were Most Wealth Taxes Abandoned and is This Time Different?, *Fiscal Studies*, 42: 539-563.
- Piketty, T. (2021). *Yirmi Birinci Yüzyılda Kapital* (Çeviren Hande Koçak), Türkiye İş Bankası Yayınları, 4. Baskı.
- Ramallo, A. (2020). Wealth tax: *Spain Wealth Tax Commission Background Paper*, 132: 1-17.

- Rowlingson, K., Sood, A., and Tu, T. (2021). Public Attitudes to a Wealth Tax: The Importance of Capacity to Pay, *Fiscal Studies*, 42: 431–455.
- Saez, E. and Gabriel, Z. (2022). Top Incomes and Tax Policy, *IFS Deaton Review of Inequalities*, 1-5.
- Saez, E. and Zucman, G. (2019a). How Would a Progressive Wealth Tax Work? Evidence From the Economics Literature, 5, 1-21, <https://gabriel-zucman.eu/files/saez-zucman-wealthtaxobjections.pdf>, (Erişim Tarihi: 05.06.2022).
- Saez, E. and Zucman, G. (2019b). Progressive Wealth Taxation, *Brookings Papers on Economic Activity*, Fall, 437-511.
- Scheuer, F. and Slemrod, J. (2021). Taxing Our Wealth, *Journal of Economic Perspectives*, 35 (1): 207–230.
- Summers, A. (2021). Ways of Taxing Wealth: Alternatives and Interactions, *Fiscal Studies*, 42: 485–507.
- Sverdan, M. (2020). Economics and Taxation of Wealth, *Three Seas Economic Journal*, 1 (4): 126-132.
- Tippet, B., Wildauer, R., and Onaran, Ö. (2021). The Case for a Progressive Annual Wealth Tax in the UK, *Greenwich Papers in Political Economy*, GPERC88: 1-18.
- Velez, J. L. and Mahecha, J. A. (2018). Can Wealth Taxation Work in Developing Countries? Quasi-Experimental Evidence from Colombia, 1-102, https://www.iipf.org/papers/WealthTaxation_LondonoVelez_JMP.pdf, (Erişim Tarihi: 21.06.2022).